

Διαχρονικός, ανθρωπιστής, και πάντα επίκαιρος

«Ξαναδιαβάζοντας τον Αντώνη Σαμαράκη»

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΜΠΕΛΛΑΣ

Ο λόγος του Αντώνη Σαμαράκη καταγεγραμμένος, απροσκύνητος, ξεδιπλώνεται σε όλο το σύνολο του λογοτεχνικού του έργου. Ορατός, αόρατος που είναι κυρίαρχο είναι ο συμπεριστασιασμός του λόγου. Γιατί ο πολυδραβόμενος συγγραφέας έμεινε πιστός πάντα σε ένα πράγμα. Στην ανάγκη του για τον Άνθρωπο. Αυτόν που προσέγγισε με ένα μοναδικό χάρισμα.

Το ανθρωπιστικό στοιχείο το διακρίνει κανείς βαθιά και αυθόρμητο από τα πρώτα του ποίηματα. Και αργότερα, στα διηγημάτά του και στα μυθιστορήματά του, αρχίζει να φωτίζεται και να αποκρυσταλλώνεται περνούοντας σε ορίζοντες ενός πανανθρώπινου και οικουμενικού προδότηματός.

Διέθετε ένα άπλοιο ταλέντο να επικοινωνεί με τους ανθρώπους. Με απλότητα, αμεσότητα που απόρροια από έναν οδοιπορειακό κόσμο. Για αυτό ο βαθύτατα ανθρωπιστής συγγραφέας είναι ένας διαχρονικός λογοτέχνης.

Ο Αντώνης Σαμαράκης παραμένει πάντα ένας φωτεινός φάρος. Είναι εκεί να μας μιλά μέσα από τα βιβλία του και να μας δείχνει το δρόμο. Όπως τον έδειχνε σε έναν μεταπολεμικό κόσμο που φτασάζε ζοφερός, έτσι τον δείχνει και σήμερα, παρών-απόν, στις δύσκολες εποχές που διανύουμε. Στις εποχές της ανέχειας και της ανεργίας. Στις εποχές της μεγάλης απογοήτευσης και απιστοδοξίας.

Είναι εδώ να χαράσσει την πορεία επίβλεψης του ανθρώπου. Να μαρτυρεί απλόχερα την ελπίδα. Αφήνεται και ο ίδιος έτσι γράφει: «Ο συγγραφέας δεν φτάνει μόνο να διαμαρτυρείται, να καταδικάζει. Οφείλει ακόμη, με τρόπους λογοτεχνικούς πάντα, να δίνει συγκεκριμένη ελπίδα, μια κάποια διεύθυνση». Και αυτό υπηρετεί και τώρα.

Τη διαχρονικότητα και επικαιρότητα του Αντώνη Σαμαράκη εντοπίζει στο βιβλίο της «Ξαναδιαβάζοντας τον Αντώνη Σαμαράκη» (Εκδόσεις Oasis) η αναπληρώτρια πανεπιστημιακή καθηγήτρια Ιφιγένεια Τριάντου.

«Ξαναδιαβάζοντας σήμερα το έργο του Αντώνη Σαμαράκη δεν μπορεί παρά να αισθανθεί κανείς πως η ιστορία επαναλαμβάνεται. Τα διηγήματα του Σαμαράκη ξεπερνούν το χρόνο και έρχονται όλο και πιο κοντά μας, σε να αποτυπώνουν τη δική μας εποχή», σημειώνει η κ. Ιφιγένεια Τριάντου.

Το βιβλίο είναι μια σημαντική μελέτη για το σύνολο του λογοτεχνικού έργου του Αντώνη Σαμαράκη.

«Αισθάνομαι την ανάγκη να αποδώσω τιμή στον Αντώνη Σαμαράκη για τις αξίες που εμπνέει, και θεωρώ πως είναι η κατάλληλη στιγμή να ενοφωρέσω με εμπεριστασιαστικά στοιχεία στο προσκήνιο», εξηγεί η κ. Τριάντου, και μέσα από το βιβλίο της επιτυγχάνει να φέρει τον αναγνώστη κοντά στο έργο του Αντώνη Σαμαράκη παραθέτοντας θεματικές περιλήψεις από το σύνολο του έργου του.

Εν τέλει, το αποτέλεσμα δικαιώνει τους στόχους της μελετήτριας. Κεντρικές ενδοφέρον των νέων αναγνώσιων να στραφούν στη μελέτη του λογοτεχνικού έργου του Αντώνη Σαμαράκη, το οποίο είναι αξεπέραστο.

Παράλληλα, στο βιβλίο αυτό, η κ. Τριάντου παραθέτει τις δικές της προσεγγίσεις στα νοήματα που εμπεριέχονται στα έργα του Α. Σαμαράκη. Εστιάζει στη διακειμενική σχέση ανάμεσα στα έργα του Αντώνη Σαμαράκη, καθώς και στη σχέση του συγγραφέα με το έρ-

Ο Αντώνης Σαμαράκης παραμένει πάντα ένας φωτεινός φάρος. Είναι εκεί να μας μιλά μέσα από τα βιβλία του και να μας δείχνει το δρόμο. Όπως τον έδειχνε σε έναν μεταπολεμικό κόσμο που φτασάζε ζοφερός, έτσι τον δείχνει και σήμερα, παρών-απόν, στις δύσκολες εποχές που διανύουμε

γο του. Επίσης, ακολούθησε κατά περίπτωση τις σημαντικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται από το συγγραφέα.

«Χωρίς μεγάλα λόγια και βαρύγδουπες διακρίσεις ο Σαμαράκης προσπάθησε να δείξει μέσα από τις δικές του εμπειρίες και τις δυσκολίες της δικής του γενιάς, τις αξίες της Ελευθερίας, της Ερίνης και της Δικαιοσύνης, που κάθε ανθρώπινο πλάσμα δικαιούται. Ολόκληρο το έργο του μάχεται γ' αυτές τις αξίες και σπατάλη τον άνθρωπο χαρακτηριστικά. Όλα αυτά καταφέρνει να τα αποδώσει με απλή γλώσσα και ανεπαίσθητο ύφος», σημειώνει, μεταξύ άλλων, η κ. Τριάντου, και συμπληρώνει: «Ξαναδιαβάζοντας κανείς κάτω από την κρούση της καθημερινότητας που περιβάλλει τους ηρώες του, θα διαπιστώσει την πυκνότητα των νοημάτων και την ιδιαίτερη εμπεριστασιαστικότητα του συγγραφέα στην απόδοση των αμυστακίων του στόχου».

Πράγματι, ο Σαμαράκης ντιέει στη ρεαλιστική λογοτεχνία. Με τις ευλοπιές κεραίες του καταγράφει την κοινωνική πραγματικότητα. Ακούγει τους ανθρώπους γύρω του να μιλούν, φουσκράζουν τα αισθήματά τους. Όλα αυτά που προαίθμιζε, τα ανασυνθέτει στα έργα του, προσδίδοντας στην καθημερινότητα λογοτεχνικές διαστάσεις. Αφήνεται, για αυτόν η φράση **«α πιο φανταστικό από την πραγματικότητα!»** υπήρξε γνώμονας και εφετητήριο. Ήταν τα λόγια του Νίτσο γέφυρα, τα οποία συνόδεψαν και μνημονεύει στη σκηνή του στρατοδικείου στην αυτοβιογραφία του. Ο πολυδραβόμενος και πολυμεταφρασμένος συγγραφέας έγραψε για τα απλά. Για την ίδια τη ζωή. Αυτή που ήμνες σε όλο της το εύρος.

Στη μελέτη «Ξαναδιαβάζοντας τον Σαμαράκη» η κ. Τριάντου, παράλληλα με την ανάλυση των βιβλίων του Αντώνη Σαμαράκη «Ζητείται Ελπίς», «Σίμα Κινδύνου», «Το Λάθος», «Το διαβάτηρι», «Η κόρη», «Εν Όνοματι», σε ξεχωριστά κεφάλαια αναφέρεται στη σχέση του Σαμαράκη με τα παιδιά και κινητεί την αντήληξη που είχε ο μεγάλος συγγραφέας για το ρόλο της λογοτεχνίας και του λογοτεχνικού στο σημερινό κόσμο. Είναι χαρακτηριστικό το αποσπάσμα που παραθέτει στη μελέτη από τα ίδια τα λόγια του Αντώνη Σαμαράκη, που φωτίζουν το μεγαλείο της ψυχής του και δείχνουν σε η σπηλιά γυνιά που έβλεπε το πάντα είχε μια λέξη: «Άνθρωπος».

«Η δράση της λογοτεχνίας είναι βραδυφθέγης, διαποτίζει αργά-αργά το συνείδησή μας, την καρδιά μας. Μας δημιουργεί ανισοκυρίες γνώμες, διαπύκνωση πνευματικές με τη στενή έννοια, αλλά ανισοκυρίες τέτοιες που απλώνονται σε όλο το φάσμα της ζωής, στο χώρο τόσο του μέσα μας κόσμου όσο και του κόσμου που μας περιβάλλει».

As κλείσουμε με τα λόγια του ίδιου του Αντώνη Σαμαράκη, που περιέγραφε ποσά θα πρέπει να είναι η φιλοδοξία ενός συγγραφέα.

«Με το έργο του και με τις πράξεις του, να είναι η φωνή εκείνων που δεν έχουν φωνή», των αδίκων, των βασανισμένων, των καταπιεσμένων. Και να φιλοδοξεί να έχει κάνει το χρέος του ανάκρι στους άλλους, να έχει μίλησει, να έχει παλέψει για αγάπη, κατανόηση και αλληλεγγύη, να έχει κινηθεί με τρυφερότητα πάντα για τον απλό άνθρωπο, απλό αμειψικός και απροσκύνητος για τις εξουσίες του κόσμου τούτου, να έχει προσπαθήσει να τιμήσει την αποστολή του πριν προστεθεί στις τυχών αυτοβιογραφία του, πηλά στη χρονολογία γέννησής του, η χρονολογία εξέδου από το παπέν».

Ο Αντώνης Σαμαράκης με τη ζωή και το έργο του πέτυχε αυτόν τον στόχο στον απόλυτο βαθμό. Τιμήσε την αποστολή του.

Λίγα λόγια για τη συγγραφέα

Η Ιφιγένεια Τριάντου είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Μητρώγων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, όπου διδάσκει Νεοελληνική Λογοτεχνία και Θεωρία της Λογοτεχνίας, εστιάζοντας ιδιαίτερα στην Αφηγηματολογία.

Είναι πατριώχος του Τμήματος Μέσων και Νέων Ελληνικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Εκανε τις μεταπτυχιακές σπουδές της στη Σαρβονία, σε δύο φάσεις, με καθηγητές τον Κ. Θ. Δημητρά (Νεοελληνικός Διαφωτισμός) και τον Guy Sautier (Δημοτικό Τραγούδι και Νεοελληνικός Υπερρεαλισμός).

Η διατριβή της αναφέρεται στις αφηγηματικές τεχνικές στο έργο του Δημήτρη Χατζή, στον οποίο αναφέρονται πολλές από τις εργασίες της.

Εχει λάβει μέρος σε πολλά συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό και οι μελέτες της αποτελούν μια πρωτότυπη σύνθεση των παραδοσιακών φιλολογικών προσεγγίσεων με τις σύγχρονες μεθόδους της λογοτεχνικής θεωρίας και της σημειωτικής ανάλυσης.